Vrublevskio Biblijoteka

ŠALTINIS
Krynica
Biełaruskaja Narodnaja Hazeta
Vychodzić u aŭtorki i piatnicy.

№ 9 (718).
Cana 10 ct.
VILNIA, 2.II.1940 h.
Hod vydańnia XXII.

Padpiska na hod — 5 litaŭ, na paŭhoda — 3 lity. Zahranicu — ŭdvaja darażej.
Abviestki: za 1 mm u tekście 40 ct., za tekstam 30 ct.
Adresas red.-adm.: Vilnius, Zavalinė g-vė 1—2, tel 28-32
Adres red. i admin.: Vilnia, Zavalnaja vul. 1—2.
Redakcyja i administracyja adčyniena 10—14 hadz.
Redaktar pryjmaje 9—10 hadz.

Ab patrebie „Volnaj Trybuny"

U prošłym numary, u piaredniaj staćci ab biełaruskim žyćci ŭ Litvie, było skazana: „abjektyŭnaja i ščyraja krytyka „Centru", jaho pracy, a tak-ža padobnyja artykuły ŭ „Krynicy", krytykujučyja toj ci inšy pahlad ci artykuł, zaŭsiody pažadany". Užo hetym samym skazana ahułam badaj usio toje, što ja chaču vykazać u hetym artykule, u jakim mnie jdzie ab toje, kab u „Krynicy" była zaviedziena „Volnaja Trybuna".

Praŭda, „Krynica", nia budučy orhanam partyjnym i na svaich bačynach pravodziačy ahulna - biełaruskija nacyjanalnyja idei, užo hetym samym faktyčna źjaŭlajecca ahulna - biełaruskaj volnaj trybunaj, dzie mohuć vykazvacca roznyja, časta supiarečnyja, dumki i pahlady.

Ale-ž i na spravy i prablemy ahulna - biełaruskija mohuć być roznyja pahlady i rozny da ich padychod. Tymbolš, što zaŭsiody znajducca takija adzinki, jakija i na cełym lubiać šukać dziury, jakija i na biełaje skažuć čornaje, aby tolki niešta havaryć i pakazać siabie aryhinalnym i nie takim, jak usie. Voś-ža niachajby i takija asoby mieli ŭ „Krynicy" mahčymaść zabirać hołas i vykazvać svaje słušnyja ci niasłušnyja pahlady i dumki.

Da taho-ž i samyja temy mohuć być takija, što jany, prynamsi na niečy pahlad, nie źjaŭlajucca ani ahulnabiełaruskimi, ani nacyjanalnymi i mohuć u mnohich vyklikać zaściarohi. I ŭ takich vypadkach niachaj-by ludzi svabodna vykazvali svaje dumki i svabodna krytykavali toj ci inšy artykuł.

Jak bačym, choć „Krynica" sama pa sabie ŭ sensie ideovym i biełaruskim i nadta šyrokaja, to ŭsiožtaki praz uvahu na roznyja charaktary ludziej i na roznyja temy, treba ŭ joj jašče zavieści i kutok dla „Volnaj Trybuny". Viedama, heta nia znača, što taki kutok u našym časapisie pavinien być u kožnym numary. — Nie, — jon pavinien być tady, kali znajdziecca adpaviedny matarjał, kali niechta zachoča vykazacca ab niečym asablivym. Treba, kab ludzi ab hetaj mahčymaści prahavaryć z „Volnaj Trybuny" viedali.

Voś-ža zaklikaju redakcyju, kab jana na maje dumki zhadziłasia i ŭ mieru patreby susim svabodna karystałasia ŭ „Krynicy" „Volnaj Trybunaj".

M. K.

Ad Redakcyi. Redakcyja „Krynicy" całkom zhadžajecca z vyšejpadadzienym artykułam našaha supracoŭnika i ŭ mieru patreby achvotna budzie davać miesca ŭ hazecie „Volnaj Trybunie", jakoj zacikaŭlenyja mohuć karystacca.

Pryhatavańnie da Śviatkavańnia Niezaležnaści

U Vilni ŭžo sarhanizavaŭsia Kamitet dziela śviatkavańnia ŭhodkaŭ niezaležnaści Litoŭskaj Respubliki, jakija prypadajuć, jak viedama, u dzień 16 lutaha. Na čale Vilenskaha Kamitetu staŭ burmistr m. Vilni hram. K. Stašys. U Kamitecie 10 čałaviek, u hetym pa adnamu pradstaŭniku ad biełarusaŭ, palakoŭ i žydoŭ. Pradstaŭnikom ad biełarusaŭ — Ks Adam Stankievič.

Premjer Merkys ab biahučych spravach

U hutarcy z pradstaŭnikami presy staršynia Uradu A. Merkys zajaviŭ miž inšym, što najvažniejšym staraṅniem Uradu na siahońnia jość:

Uzmacnieńnie niezaležnaści Litvy, uvažajučy pry hetym na mižnarodnuju sytuacyju i pierażyvanyja zdareńni, a tak-ža staraṅnie chleba i pracy dla ŭsiaho nasielnictva Litvy.

Na zapytańnie prysutnych, kali budzie pieraniesiena stalica dziaržavy ŭ Vilniu, premjer zajaviŭ:

Pryncypova sprava pieranosu ŭžo vyrašana, treba adnak z pieranosam dziaržaŭnych ustanoŭ u Vilniu zrabić adpaviednija pryhatavańni. Pierad usim Vilnia musić zdabyć vyhlad adpaviedny stalicy litoŭskaj dziaržavy.

Uspaminajučy ab niadaŭna vykrytaj polskaj tajnaj arhanizacyi, praca jakoj była škiravana praciŭ Litvy, premjer zajaviŭ, što z takimi, jak vykryty, elementami, litoŭskija ŭłady buduć vieści samuju rašučuju baraćbu.

Dalšaj važnaj spravaj jość sprava ŭparadkavańnia cenaŭ ziemlarobskich praduktaŭ i kantrola cenaŭ praduktaŭ importavanych. Pryhataŭlajecca prajekt zakonu ab uparadkavańni pakinutych haspadarak. Dumaje tak-ža ŭrad ab reformie administracyi. Na paradku dnia tak-ža ustavadaŭstva sacyjalnaje, ab pradpryjemstvach kredytnych, kulturnych fondach i inš. aktualnych spravach. Pierachodziačy da spraŭ suadnosin dziaržavy z kaściołam, premjer skazaŭ, što treba razroźnivać dva kampleksy pytańniaŭ: adny z ich paŭstali z roznaj interpretacyi niekatorych paragrafaŭ konkordatu, asabliva tych, što datyčać katalickaj akcyi, druhaja reč— heta sytuacyja pa zaniaćci Vilni j Vilenščyny. Pierahavory ŭ hetych spravach z Apostalskaj Stalicaj viaducca ŭžo doŭhi čas i znachodziacca na dobraj darozie.

Sprava biezrabotnych biełarusaŭ

Praz dvaccać hadoŭ polskaha panavańnia ŭ Vilenščynie biełaruskaja intelihiencyja zapaŭniała rady biezrabotnych. Zdarałasia, što niechta skončyŭšy polski universytet „ustrajvaŭsia", ale... koštam ranehactva, zapisvajučysia palakom, ci jašče horš — išoŭ na ŭsłuhi infarmacyjnaj służby, danosiačy na svaich rodzičaŭ.

I tak biełaruskaja intelihiencyja marnavałasia praz 20 hadoŭ. Padobna sprava stajała i z intelihiencyjaj litoŭskaj. Hetaja supolnaja niadola jašče bolš łučyła biełarusaŭ i licvinoŭ. I adny i druhija ščyra žadali pieramieny, vieručy ŭ lepšuju budučyniu.

Pieramiena ździejśniłasia. Biełaruś stałasia abjadnanaju, a Litva zdabyła toje, ab čym dvaccać hadoŭ mryjała, čym žyło jaje staroje i maładoje pakaleńnie — zdabyła Vilniu i jaje vokruh.

Bolšasć intelihiencyi Zachodniaj Biełarusi ciapier pracuje na svajej rodnaj biełaruskaj nivie: nastaŭnikami, inžynierami, lekarami i h. p., ale častka astałasia i tut, u Vilni. Heta tyja, što tut radzilisia, abo ŭ toj ci inšy sposab źviazanyja z Vilniaj. Usie jany čakali licvinoŭ z nadziejaj lepšaj budučyni, z nadziejaj kanca ichniaj biezraboćicy.

Paśla prychodu litoŭskaj armii ŭ byłym Biełaruskim Nacyjanalnym Kamitecie pačali rehistravacca biezrabotnyja biełarusy. Da hetaha času jość zarehistravanych: lekaraŭ 4; praŭnikaŭ 8; inž. ahranomaŭ 5; technikaŭ 32; sanitaraŭ 5; akušerak 3; buhaltaraŭ 27; biuralistaŭ 53; paštovych čynoŭnikaŭ 10; vučycialoŭ i studentaŭ, jakija chočuć być vučycielami, — 56 i fizyčnych rabotnikaŭ 136.

Hety biełaruski element musić niejak žyć u Vilni, inakš jon budzie razčaravanym u svaich dahetulašnich nadziejach, abo jašče horš — stracić adpornaść na varožuju ahitacyju.

Na hetuju spravu pavinny źviarnuć uvahu pierad usim adpaviednyja dziaržaŭnyja dziejniki i pastaracca zatrudnić biełarusaŭ — hetych lojalnych i karysnych hramadzian Litvy. Niaviedańnie litoŭskaj movy tut nie pavinna być rašajučym dziejnikam.

Kožny intelihient dastaŭšy adpaviednuju pracu achvotniej vučyŭsia-b litoŭskaj movy i nia treba było-b doŭha čakać, kab jon svabodna jej havaryŭ.

Biezrabotny.

Z hazet

Vilenskija dziaržaŭnyja himnazii z polskim jazykom navučańnia

„Vilniaus Balsas" (Nr. 24 z 30.I. sioleta) pad hetkim zahałoŭkam pamiaściŭ cikavy artykuł. Uspomniŭšy ab tym, što Litoŭskaja Dziaržava ŭziała na svoj košt cełу rad byŭšych polskich himnazijaŭ i jak hety fakt polskaja moładź i nia moładź spatkała strejkami i avanturami, aŭtar henaha artykułu hetak maluje niacikavy abraz siańniašniaha pałažeńnia ŭ henych škołach:

„Kali prychodziać u klasu vučyciali ličviny i začynajuć svaju pracu, uva ŭsiej klasie pačynajuć vučni marmatać, a na ścienach vidniejucca napisanyja roznyja kličy, časta źnievažajučyja Litvu; psujuć mapu Litvy, publična śmiajucca z litoŭskaha jazyka, časam tak pieraškadžajuć, što niemahčyma nijakaja praca, poŭna iraničnych tvaraŭ z šovinistyčnymi ŭśmieškami, na lekcyjach aploŭvajuć ličvinavučyciela, pakazvajučaha navukovyja abrazki, ukryta i i śviedama łomiać školny inventar, čarnilnicami i inšymi rečami".

Paśla hetaha ŭsiaho ŭ henym artykule čytajem hetak:

„I kali ŭsio heta padsumuješ, škada robicca litoŭskich hrošaŭ, vydavanych na hetych ludziej, jakija i ŭ niaščaści nie pierastajuć być šovinistymi, jakija tak zatraŭleny, što ŭžo nia ŭmiejuć i nia mohuć być ludzkimi hramadzianami. Być moža čas heta ŭsio napravić, ale kali nie, — treba było-b pavažna padumać, ci varta dalej takija škoły trymać".

Da hetkich sumnych refleksijaŭ dachodzie litoŭskaja hazeta, razvažajučy sučasnyja nastroi polskaj moładzi ŭ litoŭskich dziaržaŭnych škołach z polskim vykładovym jazykom.

P. A.

Ab pravie hramadzianstva

Ab hetaj vielmi aktualnaj spravie havaryŭ anahdaj Ministr Unutranych Spraŭ z pradstaŭnikom žydoŭskaj hazety „Vilner Togblat" hetak:

„Treba pastupać vielmi aściarožna, bo jšče mnoha jość ludziej z fałšyvymi dakumentami.

Pierad usim atrymajuć prava hramadzianstva ŭsie tyja, chto maje na heta vyraznaje prava. Paśla ŭłady zajmucca tymi žycharami, jakija tut užo zaklimatyzavalisia, majuć pracu i jość lojalnyja da dziaržavy. Sam zakon ab hramadzianstvie budzie chutka źmienieny. Naahuł-ža pastupańnie ŭradu kirujecca tym, kab jak najbolš žycharoŭ atrymała hramadzianstva. Ale treba čakać. Treba bolš supakoju i ciarplivaści.

Spravu biezraboćcia Ministr choča vyrašyć tak, kab jak najbolš ludziej dastała pracu. Specyjalisty, kali jany da dziaržavy lojalnyja, a nia majuć prava hramadzianstva, pakul hetaha prava nie dastanuć, buduć mahčy pracavać na padstavie dazvołaŭ tymčasovych. Pry kancy Ministr zaznačyŭ, što ŭsie lojalnyja hramadzianie, biaz roźnicy vieravyznańnia i nacyjanalnaści, buduć u Litvie mieć roŭnyja pravy.

R.

Prodaž dreva ŭ kazionnych lasoch

Z dyrekcyi kazionnych lasoŭ paviedamlajuć, što ŭ paasobnych punktach u najbližejšym časie buduć pradavać z licytacyi dreva ŭ nastupnym paradku:

1. U lasnym abvodzie Mejšaholskim: 12 lutaha, 11 sakavika i 15 krasavika. Pradavacca budzie ŭ kancelaryi Mejšaholskaj vołaści.

2. U abvodzie Pivarskim: 13 lutaha, 12 sakavika i 16 krasavika. Pradavacca budzie ŭ kancelaryi Pivarskaha laśnictva, Dukštanskaj vołaści.

3. U abvodzie Reša: 14 lutaha, 13 sakavika i 17 krasavika — ŭ kancelaryi laśnictva ŭ Jeruzalimcy.

4. U abvodzie Kajranskim: 13 lutaha, 12 sakavika i 16 krasavika — u kancelaryi Kajranskaha laśnictva, Vilnia, Paśpieška 4.

5. U abvodzie Bukiskim: 17 lutaha, 14 sakavika i 18 krasavika — u Lasnoj Upravie ŭ Vilni, Moniuški vul. 21.

Praca dla zarejestravanych biełarusaŭ

Biełaruski Centr u Litvie, starajučysia ŭ svaim časie pracy dla zarejestravanych u siabie biełarusaŭ, padaŭ śpiski biezrabotnych i ŭ Biržu Pracy. U hetaj spravie pradstaŭnik Centru adviedaŭ anahdaj dyrektara Biržy Pracy, ad jakoha daviedaŭsia nastupnaje:

Usie rabotniki, zarejestravanyja ŭ Bieł. Centry ŭ Litvie, kab atrymać pracu, pavinny tak-ža zarejestravacca i ŭ Biržy Pracy. Prośbu ab zarejestravańnie ŭ Biržy Pracy treba ad 1 lutaha siol. pisać palitoŭsku. Birža Pracy kiruje na raboty na 2-va tydni ŭ miesiac. Rabotniki majučyja siem'i buduć pracu atrymlivać u Vilni, biezsiamiejnyja buduć škiroŭvacca na vyjezd.

Birža Pracy rejestruje tak-ža biezrabotnych pracaŭnikoŭ umysłovych i žančyn, ale dla adnych i druhich specyjalnaj pracy ciapier niama i mohuć być jany zatrudnieny tolki razam z inšymi fizyčnymi rabotnikami. Biezrabotnyja rabotniki biełarusy, zarejestravanyja pry Bieł. Centry ŭ Litvie, jakija ad daŭžejšaha času nia mieli pracy, kab chutčej jaje dastać, pavinny ad Bieł. Centru ŭ Litvie pry Zavalnaj vulicy № 1 uziać da Biržy Pracy skiravańnie.

S. J.

Самазванныя насьледнікі

Ня так даўна, у „добрыя" прадваенныя часы, выходзіла ў Вільні газэта „Przegląd Wileński", пад рэдакцыяй сьв. пам. Людвіка Абрамовіча. Палітычнай ідэяй, за каторую яна змагалася, было адраджэньне магутнае ўсходне-эўропэйскае дзяржавы — Вялікага Княства Літоўскага, а на сьцягох змагароў за гэтую ідэю былі выпісаныя самыя прыгожыя і шчырыя лёзунгі — лёзунгі сапраўднай, нефальшаванай дэмакрацыі.

Цяжкае было жыцьцё органу „шаленцаў", „сярэднявечных маньякоў", „віленскіх Дон-Кішотаў", „здраднікаў бацькаўшчыны"... Гэтыя мянюшкі зьяўляюцца толькі дробнай часткай тых лёганькіх эпітэтаў, якімі абдзялялі людзі ўсіх польскіх напрамкаў жменьку змагароў за ідэю, што гуртавалася тады каля Людвіка Абрамовіча.

Грызьлі „Przegląd Wileński" ўсе, хто толькі меў права голасу п а п о л ь с к у. Адміністрацыя надрывала яго бюджэт сыстэматычнымі канфіскатамі, а прэса розных адценкаў залівалася ўсімі галасамі брахні: — лаянкі сыпаліся, як з рукава, з бачынаў „дэмакратычнага" „Кур'ера", нацыяналістычнага „Дзеньніка", далёкага „галілейскага" „І.К.Ц.", а найболей з абшарніцкага „Слова". Бо і дзе ж было апосталам польскае вялікадзяржаўнасьці пагадзіцца з думкамі, што ня Польшч, а толькі вялікая Літоўска-Беларуска-Украінская дзяржава можа мець сапраўды рашучае значэньне на ўсходзе Эўропы; дзе-ж было „надхнёным" агітатарам паходу Польшчы на ўсход прызнацца, што на'т тое, што яны маюць—ня іхняе, а ўзятае чужое дабро.

Няпрыемна на'т успамінаць пра тыя часы, але перад вачамі так і круцяцца радкі са „Слова", дзе галоўны рэдактар дамагаецца далучэньня Літвы да Польшчы, як рэкомпэнсаты за прылучэньне Аўстрыі да Нямеччыны, або дзе бязумоўным гістарычным прызначэньнем называюцца мрыі п'янога шляхціца аб прылучэньні да Польшчы Менску, Смаленска, Кіева!..

Дык і ня дзіва, калі грызьлі гэтыя паны людзей, што адважыліся папольску гаварыць праўду. Супольнымі сіламі прэсавай хэўры ды „элястычных" адміністрацыйных уладаў „Przegląd Wileński" быў зьліквідаваны. Дакончыла яго сэрыя пяцёх ці шасьцёх падрад канфіскатаў ды хвароба, а пасьля сьмерць галоўнага рэдактара. „Моцарствовасьць" перамагла. .

Але насталі часы, калі прыйшлося замаўчаць і тым, хто браў удзел у аблаве на „краёўцаў", прычым рэдактар „Слова" даў драла... у Літву, а адсюль — у Францыю, дзе пэўне і далей укладае пляны польскае экспансыі на ўсход.

Цікавейшая аднак іншая справа. Нейкі месяц пасьля таго, як ліцьвіны занялі Вільню, зьявілася ў Вільні другая польская газэта — „Gazeta Codzienna". Пра першую, г. зн. пра „Kurjer Wileński" ня варта і гаварыць — яе напрамак зводзіцца да кароценькага ды папулярнага сказу: „абы да вясны"; тут справа ясная. Інакш з „Gazetaj Codziennaj", аб якой спачатку газэтчыкі па вуліцах крычэлі: „выданьне Мацкевіча — „Слово!" Але перадавіцы казалі: „Не — мы не „моцарствоўцы"! Мы з піэтызмам пераймаем вялікую спадчыну па Людвіку Абрамовічу! Мы краеўцы! Мы за роўнапраўнасьць усіх сапраўдных аўтохтонаў Віленшчыны!" — Хацелася верыць; хацелася думаць, што знайшліся людзі, якія ў новых спрыяючых абставінах будуць далей культываваць высокую ідэю.

Чытаем, чакаем... Пішуць паны пра польскую армію ў Францыі і пра садаводзтва ў Літве ў XVIII веку, пішуць пра дэкларацыі Чэмбэрленаў ды Бонэтаў адбудаваць Польшч „у старых граніцах" і пра архітэктаў касьцёла Пётры і Паула... Чакаем... Пішуць паны „Усходня Крэсы" (Далучаем: „памыліліся, не адвыклі яшчэ"!). Пішуць яны пра далучэньне Зах. Беларусі і Украіны да СССР, як пра страту польскага народу, — ну, ведама, скончылі польскія школы, дзе іх чаравалі на картах Ромэра.

Аж раптам... пачынаюць паны бунтавацца, што беларусы ня плачуць па граніцы, якая праз дваццаць год дзяліла Беларусь на Усходнюю і Заходнюю. А пан Яз. Мацкевіч аж напісаў зацемку, у якой пагражае зьмяніць свае адносіны (у які бок?) да „Крыніцы"... І так — вылезла шыла з мяшка!..

Праўду крычэлі газэтчыкі, што „Gazeta Codzienna" — „выданьне Мацкевіча" (роўназначнае „выданьню моцарствоўцаў") і няпраўду пісалі самыя рэдактары, што яны твораць асяродак мысьлі „краёвай"!

Ці-ж ня так?

Вук

Rachunkovaść-kaniečnaja

Handlovyja i pramysłovyja pradpryjemstvy, jakija vykupili patenty pieršych troch katehoryjaŭ, pavinny vieści rachunkovaść (buchhalteryju), kab vykazać svŏj hadavy abarot. Bolšyja pradpryjemstvy takuju rachunkovaść viaduć ad daŭna pry pomačy specyjalnych rachunkavodaŭ. Pradpryjemstvy mienšyja, jakija nia mohuć utrymoŭvać asobnaha buchhaltara, pavinny adnak taksama vieści rachunkovaść, prynamsia najpraściejšuju. Vyhladaje jana hetak:

Na sampierš patrebny śpisak, hetak zvany remanent: zrabić śpis usich tavaraŭ (majemaści), jakija ŭžo jość. A paśla da hetaha dapisyvajecca ŭsio, što i tam dakuplivajecca. Proci kažnaj pazycyi remanenta i dakuplivanych tavaraŭ upisvajecca ichnaja pakupnaja cana, a adnačasna z hetym układajucca ŭ chronolohičnym paradku pravilna napisanyja rachunki ad tych firmaŭ, z jakich tavary byli kuplenу.

U kasavuju knižku štodzień treba ŭpisyvać sumu dziennaha torhu.

Supastaŭleńnie remanentu z kasavaj knihaj heta i jość uproščanaj rachunkovaściaj małych i najmienšych pradpryjemstvaŭ. Chto nie viadzie nijakaj rachunkovaści, moža być pakarany. Adnosna jazyka, u jakim pavinna vieścisia rachunkovaść, dyk chto nia viedaje jazyka litoŭskaha, moža karystacca jazykom dahetulašnim.

Varunki promysłu ŭ Litvie

Upramysłoŭleńnie kožnaje krainy zaleža ad taho, kolki jość syrca na miescy, abo jak jaho lohka daviaźci z bližejšaj ci dalejšaj zahranicy. Da hetaha važna jšče, jakaja moža być na miescy pahonnaja siła. Adnosna hetaha ŭ Litvie varunki davoli spryjajnyja i, pavodle niadaŭniaha raskazu vice-ministra kamunikacyi, vyhladajuć hetak:

U Litvie, pierad usim, jość šmat syrca dziela vyrabu cementu. Chopić jaho na 60 hod. Anahdaj u vakolicy Alkienikaŭ znojdzieny 8—10 metravyja płasty krejdy. Maje tam być sarhanizavanaja 3 ja fabryka cementu. Kala Biržaŭ i Pasvalu znojdzieny hips, a nad r. Šventoji znojdzieny matarjały da vyrabu škła. Na asablivuju ŭvahu zasłuhoŭvaje sprava eksploatacyi tarfianiščaŭ. Dziela racyjanalnaj haspadarki na tarfianiščach Litvy pryhataŭlajecca mapa hetych tarfianiščaŭ, adpaviedni zakon i asobny fond. Usie tarfianiščy, navat pryvatnyja, majuć pierajści na ŭłasnaść kazny.

Što datyča pahonnaj siły, dyk abrachavana, što 23 reki i rečki Litvy mohuć dać enerhii na 200—250 tys. kvh Elektroŭnia ŭ Turniškach kala Vilni, pačataja jšče pry ŭładzie polskaj, dalej budujecca i jejnym zadańniem budzie absłuhoŭvać tannaj elektrykaj nia tolki Vilniu, ale i vakolicy. — *n.*

Biełaruskaja chronika

U spravie choru. U sieradu 7 lutaha a hadz. 19-aj min. 30 u pamieškańni Biełaruskaj Dziaržaŭnaj Prohimnazii pry Daminikanskaj vul. 3-5 (u panadvorku) źbirajucca siabry b. choru R. Šyrmy, a tak-ža ŭsie, chto cikavicca spravaj śpievu, kab paradzicca ab sarhanizavańni Choru.

Lektarat biełaruskaha jazyka i litaratury. Pry fakultecie humanitarnych navuk Vilenskaha universytetu arhanizujecca lektarat biełaruskaha jazyka i litaratury. Dahetul, jak viedama, pry Vilenskim universytecie byŭ lektarat tolki biełaruskaha j a z y k a. Z prychodam u Vilniu ŭładaŭ litoŭskich Biełaruski Nacyjanalny Kamitet u Vilni, razam z Biełaruskim Navukovym T-vam padali ŭ Ministerstva Aśviety prośbu sarhanizavać pry Vilenskim Universytecie k a t e d r u biełaruskaha jazyka i litaratury.

Z Saviieckaj Biełarusi

Žyćcio ŭ Staŭpieckim paviecie. Pavodle dajšoŭšych da nas viestak z Staŭpieckaha paviatu, žyćcio tam ciapier užo ułažyłasia, asabliva što datyča spravaŭ kulturna-aśvietnych. U kožnaj blizu vioscy jość b i e ł a r u s k a j a pačatkovaja škoła. U samych Stoŭpcach jość 1 himnazija rasiejskaja, 1 žydoŭskaja i 2 biełaruskija. U školach niebiełaruskich vykładajecca jazyk biełaruski jak pradmiet.

Ab Rumynii zahavaryli

Zacikaŭleńnie ŭsiaho śvietu apošnim časam škiravałasia na Rumyniju, a lepš skazać — na jejnuju naftu. Ułaśnikam hetaj nafty adnak z hetaha zacikaŭleńnia karyści mała, a bolš chiba chłopatu.

Rumynskaj naftaj zdaŭna cikaviłasia Anhlija. A ciapier — zacikaviłasia i Niamieččyna, jakaja, jak užo viedama, buduje navat specyjalnuju darohu, praz katoruju budzie naftu vyvozić.

Kožnaja z zainteresavanych staron robić nacisk na svaju karyść. A pad hety „šumok“ staviać Rumynii rachunki jejnyja susiedzi. Asabliva dakučlivaj u hetym značeńni dla Rumynii źjaŭlajecca Madziarščyna, jakaja nijak nia moža zabycca pravincyi Siamihradździe, jakuju ad jaje Rumynija zabrała pa suśvietnaj vajnie. Niavyrazna tak-ža sprava i z Bessarabijaj, jakuju Rumynija zabrała pa tej-ža suśvietnaj vajnie ad Rasiei. Maje da Rumynii svaje rachunki i Baŭharyja, taksama za spravy hranicaŭ.

Usie hetyja spravy nia byli-b tak chłapatlivyja, kali-b jany vypadali ŭ inšym času. Ale siahońnia? — Heta sprava Rumynii vielmi „nie na času“.

Kožny pavietavy horad maje svaju hazetu. U Stoŭpcach npr. vychodzić „Голас Сеяніна“ (dvojčy ŭ tydzień), a ŭ Baranavičach štodzieńnik — „Чырвоная Звезда“.

Ułaź-Inicki 13)

Aryšty, Biareza i vola

(Uspaminy aryštanta)

Z Bieraścia ŭ Vilniu

Ranicaj 21 vieraśnia, pad uražańniem nadoviašniaj tryvohi i sutałaki, my śpiešna prachodzili praz pustyja vulicy Bieraścia, prabirajučysia na Biełastockuju darohu. Biez asablivaj cikavaści minali spalenyja damy, abchodzili bombavyja jamy i pavyvaročvanyja słupy, pierastupali cieraz paabryvanyja telehrafnyja draty, nia dzivilisia z pavybivanych šybaŭ u vysokich damoch. Z usiaho znać było, što Bieraście zdorava paciarpieła ad vajny, bolš ad Kobrynia. Ale my išli dy išli ad pačyŭšymi nahami, nie ahledzilisia, jak u 10 kilametrach ad horadu, la niejkaj vioski, minali tryumfalnuju bramu z čyrvonymi ściahami. Dla nas heta byŭ pieršy znak prychilnaści miascovaha žycharstva da čakanaj novaj ułady. A prajšoŭšy jašče moł z hetulki, pierad vioskaju Kustyń bačyli i druhi znak, ale ŭžo chiba nia tolki prychilnaści, a entuzijazmu: brama, aplecienaja jałovymi halinkami, a na viersie 2 čyrvonyja ściahi. Na adnym — biely sierp z małatam, a na druhim — fašystaŭskaja svastyka... Tut-ža za bramaju pry darozie płakali žančyny, pazirajučy na nas.

— Čaho płačaš, kabietka? — pytajecca niechta z našych.

— A ŭsie iduć, a našaj maładziežy ŭsio niama i niamašaka.

— Pryjdzie, vierniecca — paciašaje naš hutarnik.

— Niaviedama, — płaklivym hołasam kaža adna z žančynaŭ. — Jak pryjduć niemcy, dyk ludzi kazali, što „armancy“ maładych buduć brać u vojska, štamplavać im tvary i adsyłać proci samych francuzaŭ, kab tyja bačyli, z kim bjucca; — dyk našyja paŭciakali, niama viedama, kudy.

Heta vyhladała na žart, ale ślozy žančynaŭ kazali ab niečym inšym.

Pakinuŭšy za saboju jašče niekalki kilametraŭ, my dajšli da biednaj vioski Luta. Chaty choć malavanyja, ale małyja, pahorblenyja i, zdajecca, saromliva adstupali ad kaldobistaj kryvoj vulicy i chavalisia ŭ hłybi svaich vuzkich panadvorkaŭ. Ale pierad vioskaju — vialikaja tryumfalnaja brama, na joj — čyrvony ściah i hetki-ž plakat z napisam: „Niachaj žyvie tav. Stalin — baćka ŭsich narodaŭ“.

Ad vioski Luta praz niekalki kilametraŭ daroha vielmi piaščanaja. Jašče takoj nia bačyŭ ja — prosta, sypučy piasok,—stupiš, i naha chavajecca, jak na dobraj parošy.

Z kožnym kilametram, advodziŭšym nas ad Bieraścia, mianiaŭsia krajavid. Prybieraściejskaja raŭnina, lohka ŭschvalavanaja, pastupova pierajšła ŭ uzhorkavatuju miascovaść, padobnuju da prynioманskaj Navahradčyny. Čym bližej da Vysoka-Litoŭska, to ŭzhorki zajmali bolšyja prastory. Dumaju, što ad uzhorkavataj i vysokaj miascovaści nazvałasia i samo miastečka — Vysoka-Litoŭsk.

Da Vysoka-Litoŭska dajšli my ad viačorkam, prajšoŭšy ad Bieraścia 42 kilametry. Miastečka nievialikaje, ale nia litoŭskaje, a ŭ bolšaści žydoŭskaje i biełaruskaje. Načavali my ŭ vałaści, kudy byli škiravany niemcami. A kali my raniej źviartalisia da miascovaj polskaj jašče vałaści, dyk atrymali adkaz, što niama miesca. Koratka kažučy—pałaki adnieślisia da nas niespahadliva. Viačerali my z niamieckaj palavoj kuchni, a nazaŭtraje stul-ža mieli i śniedańnie — chleb, kanservy i sałodkuju kavu. Ježu nalivali nam nia prosta z katłoŭ, a z asablivych hermetyčna-zakrytych vialikich termasaŭ — vidać, niadaŭniaha ŭdaskanaleńnia palavoj kuchni. Pierad vołaściaj na placy stajała šmat hruzavikoŭ, tankietkaŭ i tankaŭ, a jašče bolš prajaždžała ich mima vołaści. Tut-ža my daviedalisia, što niemcy ačyščajuć terytoryju balšavikom. Vysoka-Litoŭsk dla nas byŭ apošnim punktam, dzie jašče było niamieckaje vojska.

22 vieraśnia, pa śniedańni, adpravilisia my na vahzał, u jakich 3—4 kilametrach ad miastečka. Pusty vahzał rabiŭ niapryjemnaje ŭražańnie. Nievialiki vahzał — biez dźviarej, biez vakon; u vahzale, u byŭšych addzielach pakojach — pusta, ścieny abłupleny, ni stałoŭ, ni čyhunačnych pryładaŭ, na padłozie — razbityja ahniaŭpornyja kasy i kučy ŭsiakich pataptanych uradavych papieraŭ. Z usiaho było vidać samaje dzikaje rabavańnie. Navat piečy byli abłupleny — ni dźviercaŭ, ni fajerkaŭ, ni jušak, ni dušnikoŭ ni navat vydziertych kachlaŭ u niekalkich miascoch.

VOKAM PA ŚVIECIE

Palaki ŭ Finlandyju? Ciapier u Finlandyi vajujuć praciŭ Savietaŭ pradstaŭniki roznych narodaŭ. Anhlickaja presa vystupiła z prajektam pieraviazieńnia ŭ Finlandyju i ŭsiaho vojska polskaha sabranaha ciapier u Francyi i Anhlii. Maje tam być hetaha vojska až 100 tys. čałaviek.

643 naloty savieckija na Finlandyju škinuli 12.337 bombaŭ u 270 miascovaściach. Ad hetych nalotaŭ zabity byli 337 asob, ciažka ranieny — 323 i lohka ranieny — 580 asob. Hetulki stratаŭ zrabili savieckija lotčyki Finlandyi ad pačatku vajny, h. zn. za 2 miesiacy.

Vajna na mory apošnim časam vielmi dajecca ŭ znaki Anhlii: niamieckija padvodnyja łodki topiać niekatorymi dniami až pa niekalki dziesiatkaŭ anhlickich karabloŭ handlovych i vajennych.

Kanhres bałtyckich tavarystvaŭ pradbačycca ŭ Tallinie na 14—17 červienia. Pryhatavaŭčaja narada pradstaŭnikoŭ hetych tavarystvaŭ žbirajecca ŭ tym-ža Tallinie 3 i 4 lutaha.

Hałoŭny kamandzier belhickaj armii Van den Bergen padaŭsia zusim niečakana ŭ adstaŭku. Vyklikała heta naahuł vialikaje ździŭleńnie, tymbolš, što aficyjalnaha paviedamleńnia ab pryčynach adstaŭki dahetul niama.

Žyćcio ŭ Vilni i Kraju

Prof. Krevê-Mickevičius vybrany dziekanam fakultetu humanitarnych navuk Vilenskaha universytetu. Papiaredni dziekan hetaha universytetu praf. M. Biržiška, jak viedama, vybrany rektaram hetahaž universytetu.

Inspekcyja vilenskich fabryk. Specyjalnaja sanitarna - budaŭlanaja kamisija pravodzie inspekcyju fabryk i pramysłovych pradpryjemstvaŭ u Vilni. Kamisija na miejscy ahladaje, ci varštaty pracy zhodnyja z hihijenična-budaŭlanymi vymahańniami.

Bilety abonentnyja ŭ haradzkich aŭtabusacb. Ad 30 hetaha studnia ŭ aŭtabusach m. Vilni uvodziacca abonentnyja bilety, jak narmalnyja, tak i ilhotnyja. Nabyć hetyja bilety možna štodzień ad hadz. 9 da 12 i ad 17 da 19, aproč niadziel i śviat, u kasie biletaŭ na partery u Mahistracie, Daminikanskaja 2.

Damaŭłaśniki buduć pakarany Adnosnyja ŭłady zapisali kala 50 damaŭłaśnikaŭ, jakija nia choučy należna absłužyvać vadoj svaich lokataraŭ, nie napravili dahetul jašče papsutych u ich marozam vadapravodaŭ

Kantrola radyjopryjomnikaŭ Adnosnyja ułady pačali kantralavać radyjopryjomniki. Niezarejestravanyja aparaty buduć kanfiskavacca, a ich ułaśniki buduć pakaranyja.

Apieka nad ziemlarobstvam. U vilenskim vokruzie pracuje ŭžo 11 ahranomaŭ i specyjalistaŭ ad ziemlarobstva, u hetym liku 5 ahranomaŭ rajonnych, 4 specjalisty, 1 akružny ahranom i 1 ahranom hałoŭny.

Što skazaŭ Hitler?

30 studnia siol., u 6-yja ŭhodki nacyjanał-socyjalistyčnaj revalucyi ŭ Niamieččynie, kancler Hitler skazaŭ vialikuju pramovu, jakuju naahuł možna nazvać pramovaj v a j e n n a j. Akramia pacvierdžańnia dahetulašniaha stanovišča Niamieččyny, u pramovie hetaj vyraznyja byli akcenty praciŭ-anhlickija. Hitler zaznačyŭ, što Niamieččyna ciapier tak silnaja, jak nia była nikoli dahetul. 80 miljonaŭ čałaviek, heta siła, z jakoj pavinien ličycca ŭvieś śviet.

Ab zakančeńni vajny kancler Hitler skazaŭ, što niama i być nia moža inšaha kanca, jak pryznańnie Niamieččynie taho, što jej słušna należycca, pierad usim kalonijaŭ. Kožny inšy mir aznačaŭ-by vajnu, jakaja musiła-b pačacca pa niekalkich hadoch.

Biełarusy! Pamažecie!

Užo nadychodzie para apłaty za navuku hadunćoŭ Vilenskaj Biełaruskaj Prohimnazii, u jakoj vučacca pieravažna dzieci biednaty. Nieapłata za navuku pahražaje vydaleńniem iz škoły. Kab zachavać maładyja dušy prad załomam, treba im zapeŭnić prava dalšaha prabyvańnia ŭ škole, ci jnakš kažučy — sabrać adpaviednuju sumu na apłačeńnie naležnaści za navuku. Hetkuju sumu možna sabrać tolki supolnymi siłami. Dziela hetaha kožny biełarus chaj u mieru svaich sił dašć kolki moža na Fond biełaruskaj himnazijalnaj moładzi.

Składki možna davać abo biezpasiaredna ŭ dyrekcyju Prohimnazii abo praz redakcyju „Krynicy".

Baćkaŭski Kamitet
Biełaruskaj Prohimnazii

Padajecca da viedama kupcoŭ i kooperataraŭ m. Vilni i akolicaŭ, što

Hurtovy skład

S-ka „AUŠRA" B. KULIS i inš.

Vilenskaja vul. 26, telef. 939 i 2241

hetymi dniami atrymaŭ novyja transparty roznych kolonijalnych tavaraŭ i chemikalijaŭ biezpasiaredna ad praducentaŭ i pradaje pa cenach značna nižejšych. Ceny niavysokija. Absłuha chutkaja.

Akramia taho firma skuplivaje na vyvaz zajcy i sušanyja hryby.

LIETŪKIS — Addzieł u Vilni

z svaich Vilenskich składaŭ:
Mindaŭha vul. (b. Słavackaha) 27, telef. 2924
i Rasų skg-vė (b. z. Rossa) 3, telef. 2656, 56 i 3065

absłuhoŭvaje va ŭsiej Vilenščynie ziemlarobskija kooperatyvy i haradzkich pradaŭcoŭ
usiakimi praduktami spažyvieckimi, tabačnymi vyrabami, kolonijalnymi tavarami, zbožam, atrubami, siamieńniem, uhnajeńniami, ziemlarobskimi i švitnymi mašynami.

Kuplaje ŭ haspadaroŭ praz ziemlarobskija kooperatyvy i praz svaje składy ŭ Vilni ŭsiakaha hatunku zboža i inš. ziemlarobskija vyraby.

NAFTAVY ADDZIEŁ LIETŪKIS'a Ŭ VILNI
vul. Jahajły 11, telef. 172

stała dastaŭlaje ŭžyvalnikam i ŭstanovam:
karasinu, gazolinu, benzynu, motorynu i roznaha hatunku alivu da mazańnia.

Беларускі адрэсар м. Вільні

1. Цэнтр Беларускага Руху ў Літве—Вільня, Завальная 1. (Адрас для пісьмаў: Gudų Veikimo Centras Lietuvoje, Vilnius, Zavalinė g-vė 1). Пачне ўрадаваць у найбліжэйшым часе.

2. Беларускае Навуковае Т-ва—Вільня, Астрабрамская 9.

3. Беларускі Музэй ім. Івана Луцкевіча, Вільня, Астрабрамская 9. (Часова трудна даступны з прычыны цеснага памешканьня). Адчынены ў аўторкі і пятніцы ад 10 да 12 г.

4. Беларуская Дзяржаўная Прогімназія, Вільня, Дамініканская вул. 3|5. Канцэлярыя адчынена ад 8 да 12 гадз.

5. Беларуская Дзяржаўная Пачаткавая Школа, Вільня, Дамініканская вул. 3|5. Канцэлярыя адчынена ад 8 да 2 гадз.

6. Беларускі Студэнцкі Саюз. Існуе ад 1919 г. Часова нячынны з прычыны пераарганізацыі ўсяго унівэрсытэцкага жыцьця. Апошняе месца ўрадаваньня: Вільня, Завальная 1.

7. Рэдакцыя і адміністрацыя часапісу «Крыніца," Вільня, Завальная 1., тэлеф. 28-32. (Адрас для пісьмаў: Gudų laikraščio „Krynica" redakcija ir administracija, Vilnius, Zavalinė g-vė 1). Адчынена ад 10 да 14 гадз. Рэдактар прыймае ад 9—10 гадз.

8. Беларуская кнігарня „ПАГОНЯ". Вільня, Завальная 1 (адрас для пісьмаў: Gudų knygynas „Pahonia," Vilnius, Zavalinė g-vė 1).
Адчынена ад 10 да 14 гадз.

9. Беларуская кнігарня Ст. Станкевіча, Вільня, Астрабрамская 2. (Gudų knygynas St. Stankevičiaus, Vilnius, Aušros Vartų g-vė 2).

10. Беларуская друкарня ім. Д-ра Фр. Скарыны, Вільня, Завальная 1, тэл. 28-32. (Адрас для пісьмаў: Gudų D-ro Skarynos vardo spaustuvė, Vilnius, Zavalinė g-vė 1). Адчынена ад 8 да 15 гадз. 30 мін

11 Беларусы праваслаўныя асобнай для сябе царквы ў Вільні цяпер ня маюць.

12. Беларусы-каталікі м. Вільні ў кожную нядзелю і сьвята моляцца ў літоўскім касьцеле сьв. Мікалая (вул. сьв. Мікалая 8). Пачатак набажэнства роўна а гадз. 10.

13. Беларускія радіоперадачы з Віленскай радыёстанцыі можна чуць у кожны аўторак а гадз. 19 мін. 25.

14. Беларускі Спажывецкі Копэратыў ў Вільні. Крамы месьцяцца пры вуліцах: Росса 12, Легіённая 92 і Субач 47.

Naša pošta

M. Volny ŭ Dź. (Ł) — Piśmo i matarjały atrymali. Dziakujem. Nijakaha piśma prad hetym nie atrymali, a tymbolš kuponaŭ. Hetym razam kupony atrymali. Pišučy ŭ hazetu bolš davajcie kankretnaha matarjału.

S. Dubinski, M. — „Krynica" adnoŭlenaja vychodzić užo treci miesiac pa dva razy ŭ tydzień. Reštu daviedajeciesia z samaj hazety. Žbirajcie padpiščykaŭ.

R. Sałaŭju — N.-V. U novych varunkach kooperacyja nia moža mieć nacyjanalnych biełaruskich aznakaŭ. Dahetulašni „Biełaruski Spažyviecki Kooperatyŭ u Vilni" nazyvajecca ciapier „Kooperatyŭ „Kalina". Kali cikaviciesia spravaj kooperacyi bolš, dyk źviarniecieśia da ŭpravy hetaha-ž kooperatyvu pry vul. Rossa 12.

B. Vał-mu — N. Padpisku majecie apłačanuju da 1 lipnia. Abviestki žmiaščajem pavodle varunkaŭ padadzienych na 1-aj bačynie. Kali budziecie davać abviestki čaściej — atrymajacie značny rabat.

Leidėjas ir Redaktorius: ADOLFAS KLIMAVIČIUS Telefon u drukarniu i redakcyju 28-32. Fr. Skarynos vardo Gudų Spaustuvė, Vilnius, Pylimo g-vė 1
Vydaviec i Redaktar: ADOLF KLIMOVIČ Biel. Drukarnia Im. Fr. Skaryny, Vilnia, vul. Zavalnaja 1.

VILNIUS Biblioteka